

24. august 2026

Afgørelse vedrørende oprensning samt udvidelse af sø på Østkystvejen 408, 9340 Asaa

Frederikshavn Kommune giver herved dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 3 samt landzonetilladelse efter planlovens § 35, stk. 1, til oprensning og udvidelse af en sø indenfor matr.nr. 13f, Den sydøstlige Del, Albæk, beliggende Østkystvejen 408, Sørrå, 9340 Asaa i Frederikshavn Kommune. Se Figur 1 for kort over det ansøgte projekt.

Sagsnummer: GEO-2025-03743

Dokumentnummer: 8892972

Sagsbehandler:

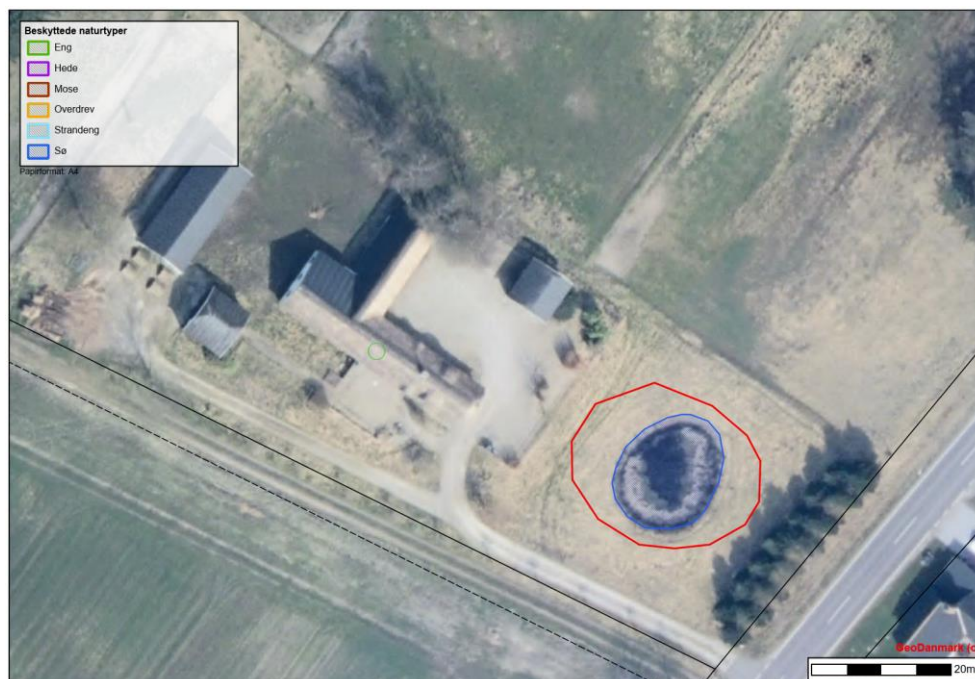
Thomas Bjørn

E-mail:

TMBJ@frederikshavn.dk

Direkte telefon:

+45 9845 6216

Figur 1: Kortudsnit over området. Den røde cirkel angiver omtrentlig den ansøgte udvidelse af den eksisterende sø på matr.nr. 13f, Den sydøstlige Del, Albæk, beliggende Østkystvejen 408, Sørrå, 9340 Asaa

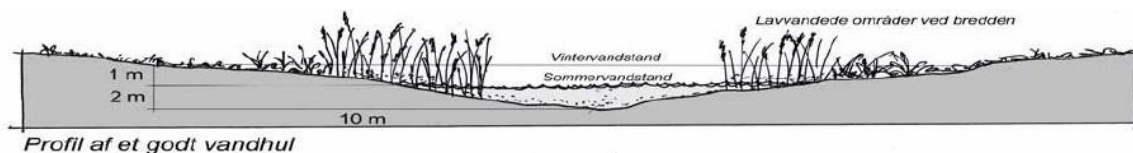
Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 er meddelt i medfør af § 65, stk. 2, af samme lov.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 om naturbeskyttelse af 28. juni 2024

Dispensationen gives på betingelse af at følgende vilkår overholdes:

Vedr. oprensning samt udvidelse af søen

- Søen må oprenses til oprindelig bund
- Udvidelsen af søen skal være indenfor det ansøgte område, hvilket er ca. 300 m²
- Mindre områder med vegetation bør efterlades for at skabe variation
- Der må ikke skabes direkte forbindelse til vandløb eller dræn
- For ikke at påvirke eventuelle padders yngletid, skal oprensningen af søen ske i perioden september til marts
- Det opgravede materiale udjævnes i et tyndt lag på 10-30 cm udenfor beskyttet natur og altid mindst 5 meter fra søens bred
- Søen skal udformes så den tilpasses terrænet. Den skal anlægges med så jævnt skrånende bredder som muligt, hældningen bør som hovedregel ikke værre større end 1:5. Der bør desuden være lavvandede områder langs bredden. Se tegningen herunder:

- Der må ikke udplantes vand- eller sumpplanter. De kommer ad naturlig vej.
- Frederikshavn kommune skal kontaktes, hvis du støder på affald under oprensningen
- Museumslovens regler skal overholdes. Vendsyssel Historiske Museum skal kontaktes, hvis der f.eks. stødes på fortidsminder under oprensningen

Kommunen gør opmærksom på, at vandstandsforhold i søen er ejers eget ansvar.

Anvendelse

- Der må hverken udsættes eller fodres andefugle, fisk eller krebs
- Der må ikke opsættes redehuse, foderflåder eller lignende
- Søen må ikke anvendes til "put-and-take" fiskeri, det vil sige udsætning af fisk og salg af fiskekort

Øvrige anbefaler:

- Eventuel nyplantning omkring søer bør kun finde sted på nord- og vest siden og mindst 15 meter fra bredden af søen af hensyn til sollyset
- Der bør kun plantes træer og buske som findes naturligt i området
- Udlægning af sten i langs søen kan danne habitater for et mere varieret dyre- og planteliv

Baggrund for sagen

Frederikshavn Kommune modtog den 27. juli 2025 en ansøgning om udvidelse og oprensning af søen på Østkystvejen 408, 9340 Asaa. Søen har relativt stejle kanter og har ikke et åbent vandspejl. Ejer ønsker at forbedre søens tilstand ved at oprense søen og lave mindre stejle brinker for at tilgodese dyrelivet omkring søen.

Kommunen besøgte arealet den 19. august 2026, hvor der ikke blev fundet særlige naturhensyn, der kunne tale imod det ansøgte projekt. Tværtimod vurderes det, at det

ansøgte vil forbedre søens tilstand. Der blev konstateret en slampåvirket søbund. Arealet omkring søen er en have og der foreligger derfor ikke særlige naturmæssig hensyn i forhold til udvidelse samt arbejde omkring søen. Det vurderes, at en oprensning vil positivt påvirke den økologiske tilstand af søen, da det vil fjerne næring fra søen. En udvidelse, hvor søens kanter bliver jævnt skrånende, vil gavne et mere alsidigt dyre- og planteliv i søen.

Retsgrundlag for afgørelsen

Naturbeskyttelsesloven

Søen er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Jævnfør lovgivningen, er det ikke tilladt at ændre tilstanden af beskyttede naturtyper. Oprensning samt udvidelse af søen kræver derfor dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. En dispensation kan kun meddeles, hvis projektet har en neutral eller positiv effekt på søens naturtilstand.

Det er kommunens vurdering, at en oprensning samt udvidelse af pågældende sø vil kunne have en positiv effekt på dyre- og plantelivet i søen. En genetablering af et åbent vandspejl, hvor bredbladet dunhammer fjernes, samt udjævning af vandløbskanterne vil bidrage til en forbedring af søens biologiske værdi.

Habitatområder

Kommunen kan ikke give dispensation til det ansøgte, hvis det er til ugunst for de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område. Kommunen kan heller ikke dispensere, hvis projektet kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder samt levesteder for dyre- og plantearter omfattet af EF-habitatdirektivets bilag IV.

Det nærmeste Natura 2000-område er habitatområde nr. 14 "Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord", som ligger ca. 20 meter øst for den ansøgte udvidelse. Indenfor Natura 2000-området er der kortlagt en række naturtyper, herunder følgende prioriterede naturtyper: lagune, grå/grøn klit, klithede, enebærklit, tørt kalksandsoverdrev, kalkoverdrev, surt overdrev, skovbevokset tørvemose, elle- og askeskov. Arterne mygblomst, bæklampret, flodlampret, havlampret stavsild, odder, spættet sæl og marsvin er på udpegningsgrund for Natura 2000-området. Det er kommunens vurdering, at projektet vil have en neutral påvirkning på udpegede naturtyper og arter for området. Dette begrundes med, at søen ikke er i direkte forbindelse med de nævnte naturtyper og projektet er af begrænset omfang.

Bilag IV-arter

En række dyr og planter omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted i området. Potentiel forekomst i området af de nævnte bilag IV-arter vurderes knyttet til områdets beskyttede naturarealer, småskove, vandløb og udyrkede arealer i øvrigt.

Frederikshavn Kommune har benytter Arter, Naturbasen, faglig rapport nr. 520 (2023)² og 603 (2024)³ fra DCE i vurderingen af tilstedeværelsen af bilag IV-arter på eller i området omkring projektområdet. De marine bilag IV-arter er undladt, da det vurderes, at de ikke påvirkes af projektet.

Der er ikke registreret bilag IV-arter på matr.nr. 13f, Den sydøstlige Del, Albæk, hvor der er søgt dispensation til oprensning samt udvidelse af søen.

Ifølge faglig rapport nr. 520 og nr. 603 om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV er følgende arter i nærområdet: Markfirben, spidssnudet frø, odder, vandflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, brunflagermus, sydflagermus og skimmelflagermus.

Ifølge Arter og Naturbasen er følgende bilag IV-arter registeret indenfor en 10 kilometer radius fra området, hvor der søges om at anlægge søen: Markfirben, spidssnudet frø, strandtudse, odder, ulv, vandflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, brunflagermus og sydflagermus.

Det er kommunens vurdering, at projektet vil have en neutral til positiv effekt på de nævnte arter. Det eksisterende areal har ikke karakter af værdifuld habitat eller fødesøgningsområde for de nævnte arter, men en oprenset sø med mindre stejle kanter vil potentielt blive habitat eller fødesøgningsområde for flere af de nævnte arter. Især vurderes projektet af kunne få en positiv effekt som yngle- og levesteder for padden fra habitatdirektivets bilag IV. Kommunen har ikke et detaljeret kendskab til de enkelte arters forekomst i området og der er derfor stillet vilkår om, at arbejdet ikke må gennemføres i paddernes yngleperiode.

Fredninger

Projektet ligger udenfor fredninger i området.

Offentliggørelse og klagemuligheder m.v.

I henhold til planloven offentliggøres afgørelsen på kommunens hjemmeside.

Afgørelsen efter naturbeskyttelsesloven kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Afgørelsen efter planlovens bestemmelser kan påklages til Planklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt. Det vil sige den 21. september 2026. Se vedlagte klagevejledninger.

Når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager, kan tilladelsen udnyttes. Hvis der indgives klage, vil kommunen snarest underrette dig herom.

² Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV. (2023). DCE, rapport nr. 520

³ Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, Del 2 – Odder og flagermus. (2024). DCE, rapport nr. 603

Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk.1.

Partshøring

Der er ikke foretaget naboorientering i henhold til planlovens § 35, stk. 5, da det er kommunens vurdering, at den pågældende udvidelse er af underordnet betydning for naboerne.

Oplysninger i øvrigt

Betingelserne i dispensationen er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen.

Det er ansøgerens pligt at oplyse eventuelle andre, der skal udføre arbejdet, om dispensationens indhold.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra den dato, hvor den er meddelt.

Når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager, kan tilladelsen udnyttes. Såfremt der indgives klage, vil kommunen snarest underrette dig herom.

Der vedlægges en pjecce om anlæg og pleje af søer.

Bilag

- Klagevejledning efter naturbeskyttelsesloven
- Klagevejledning efter planloven
- Vejledning i anlæg og pleje af søer

Kopi til

- Ejere af Østkystvejen 408, 9340 Asaa
- Slots- og Kulturstyrelsen og Fortidsmindekontoret, cfk@slks.dk
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, mail@sgav.dk
- DN – Frederikshavn, dnfrederikshavn-sager@dn.dk
- DOF – Hovedkontoret, natur@dof.dk
- DOF – Nordjylland, frederikshavn@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, dbf.oestjylland@gmail.com
- Danmarks Kulturarvs Forening, post@kulturarvsforening.dk
- Vendsyssel Historiske Museum, vhm@vhm.dk

Har du spørgsmål eller vil besvare brevet

Brug svarmuligheden i e-Boks eller Virk.dk, hvis du har modtaget brevet digitalt.

Har du ikke digital adgang, kan du:

1. skrive til Frederikshavn Kommune, Rådhus Allé 100, 9900 Frederikshavn
2. ringe til det direkte nummer eller til kommunens hovednummer
3. henvende dig i Borgerservice i Frederikshavn, Sæby eller Skagen
- dog ikke onsdag

Oplys *altid* sagsnummeret, som du kan se i højre kolonne.

Med venlig hilsen

Thomas Bjørn (TMBJ)
Biolog

Vejledning om klagemuligheder m.v. efter Naturbeskyttelsesloven

Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse, kapitel 12

<i>Hvem kan klage:</i>	Kommunens afgørelse kan i henhold til naturbeskyttelseslovens § 86, stk. 1, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af: 1. adressaten for afgørelsen (normalt ansøgeren), 2. ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører, 3. offentlige myndigheder, 4. en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker, 5. lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, 6. landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og 7. landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser. <i>Ved klage efter § 86, stk. 1, nr. 5 og 6, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 86, stk. 3, kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.</i>
<i>4 ugers klagefrist:</i>	Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt adressaten. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.
<i>Opsættende virkning:</i>	Hvis der klages rettidigt, må en tilladelse ikke udnyttes, før klagen er afgjort, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.
<i>Klagen sendes til:</i>	Klagen anses for indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Du klager gennem Klageportalen, som du kan logge på via dette link: https://kpo.naevneneshus.dk. Du kan også logge på via borger.dk (som borger) eller via virk.dk (som virksomhed eller forening). Du logger på Klageportalen med MitID.
<i>Orientering:</i>	Kommunen giver den, der har fået en tilladelse, underretning om en indgivet klage og om klagens opsættende virkning.
<i>Oprævning af gebyr:</i>	Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af din klage, at du indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for organisationers og virksomheders vedkommende. Gebyret opkræves af Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Nævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker dig fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet ansøgning til kommunen, som sender den videre til nævnet. Nævnet træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning efterkommes. Gebyret tilbagebetales, hvis 1. klageren får helt eller delvis medhold i sin klage, 2. afgørelsen ændres eller ophæves eller 3. betalingsfristen er overskredet, du ikke er klageberettiget eller nævnet ikke har beslutningskompetence i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis det kun er fristen for efterkommelse af afgørelsen, som ændres efter nævnets behandling af sagen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/
<i>Civil retssag:</i>	Kommunens afgørelse kan også indbringes for domstolsprøvelse. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Vejledning om klagemuligheder m.v. vedrørende afgørelser efter planlovens § 35, stk. 1

Reglerne fremgår af lovens kapitel 14 (§§ 58-62)

Kommunens afgørelse kan påklages til Planklagenævnet af

- Miljøministeren
- Enhver med retlig interesse i sagens udfald, herunder en nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen på betingelse af:
 - at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og
 - at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag, søndag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Rettidig klage har opsættende virkning. Det betyder, at det der er tilladt eller påbudt i afgørelsen, ikke må udføres, før Planklagenævnets afgørelse foreligger. Planklagenævnet kan dog bestemme andet.

Du klager gennem Klageportalen, som du kan logge på via dette link: <https://kpo.naevneneshus.dk>. Du kan også logge på via borger.dk (som borger) eller via virk.dk (som virksomhed eller forening). Du logger på Klageportalen med MitID. Klagen sendes gennem klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager skal du betale et gebyr på 900 kr. for privates og 1.800 kr. for organisationers og virksomheders vedkommende. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Gebyret betales tilbage til klageren, hvis denne får helt eller delvist medhold i klagen.

Planklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Planklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Flere oplysninger om gebyrordning og klagebehandling kan findes på www.nmkn.dk.

Kommunen giver den, der har fået en tilladelse, underretning om en indgivet klage og om klagens opsættende virkning.

Civil retssag

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene skal retssagen være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

A landscape photograph showing a wetland area. In the foreground, there is a field of tall, dry grass and some green plants. A small, calm pond is visible in the middle ground. Behind the pond, there is a line of green grass and some small trees or shrubs. In the background, a large wind turbine is visible on the left side, and a line of trees stretches across the horizon. The sky is overcast and grey.

Vejledning
I anlæg og pleje af
Søer og vandhuller

Indhold

Side 2: Vejledning i anlæg og pleje af søer og vandhuller

Side 3: Vær opmærksom når du graver

Side 4: God vandkvalitet

Side 5: Den gode sø

Side 7: Forbindelse til omgivelserne

Side 8: Beplantning

Side 9: Pleje og vedligeholdelse

Side 10: Tilladelse

Alle tegninger er lavet af Jens Gregersen

Foto for- og bagside: Annie Overgaard Sørensen

Vejledning i anlæg og pleje af søer og vandhuller

Der findes mere end 10.000 søer større end 100 m² i det tidligere Nordjyllands Amt, og interessen for at grave nye er stadigt stigende. Det er glædeligt, da mange, især små søer, tidligere er forsvundet.

Hvis en ny sø laves rigtigt, kan den blive et fint levested for planter og dyr og være til stor glæde for ejeren.

Men hvordan laves eller oprenses et vandhul så det bliver godt? Hvad skal der tages hensyn til, og skal der søges tilladelse?

Denne pjece giver råd og vejledning om, hvordan man skaber og vedligeholder den bedst mulige sø.

Vær opmærksom når du graver

Når man har valgt en placering, f.eks. en fugtig plet på marken, skal man planlægge selve etableringen.

Få hold på vandet

Når man graver, er det vigtigt at lægge mærke til, hvad jorden rummer. Vandstandsende lag, f.eks. lerlag, må ikke gennemgraves, så vandet forsvinder ud af søen.

Gamle drænrør kan ligge i flere dybder, og hvis de ikke fjernes, kan de tømme søen. Hvis drænvandet skal ledes forbi det sted, hvor søen skal ligge, må det ske i en lukket ledning.

Hvis man undtagelsesvis vil anlægge en sø på et sted, hvor den ikke kan holde vand, kan man stampe en 10-30 cm tyk lermembran i bunden af søen. Det er en dyr løsning, især hvis ler skal købes og transporteres. Plastik må ikke bruges, bl.a. forbi det er et fremmed stof i naturen.

Fortidsminder og affald

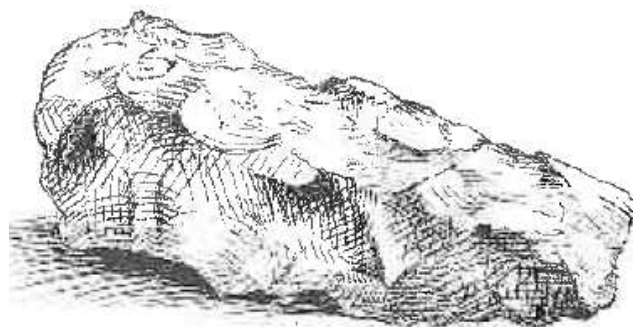
Fortidsminder som f.eks. knogler fra mennesker eller dyr, lerpotteskår, metalgenstande og flintredskaber kan dukke op, og man skal da kontakte Vendsyssel Historiske Museum.

Affald, f.eks. gamle dunke og husholdningsaffald, kan vise sig at være nedgravet. Det kan være sket i

forbindelse med en tidligere opfyldning af et vandhul. Hvis man finder affald, skal man kontakte kommunen, så det kan blive undersøgt. Sker det ikke, kan affaldet true både grundvandet og vandkvaliteten i søen.

Gem og anvend sten

Store marksten bør ikke fjernes. De kan med fordel placeres i og omkring vandhullet.

Placering af opgravet materiale

Ved anlæg af søer og vandhuller, skal jorden udjævnes eller fjernes, så landskabet ikke påvirkes uønsket.

Jorden må ikke placeres for tæt på bredden. Jordarbejdet frigiver næringsstoffer, som gavner brændenælder og tidsler. Desuden bør overgangen mellem vand og land være så blød og naturlig som muligt.

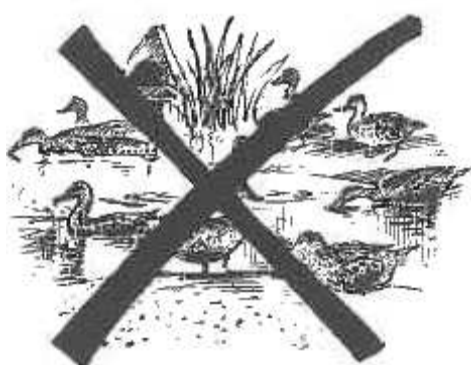
God vandkvalitet

For at opretholde en god vandkvalitet må følgende overholdes:

Få ænder

Søen må ikke anvendes til opdræt af andefugle. En sø på ca. 1000 m² kan naturligt bære et kuld ællinger.

Undgå fodring

Vandkvaliteten vil altid blive forringet ved fodring.

Fugle bør ikke fodres i eller omkring søen. Heller ikke fisk eller krebs bør fodres.

Udsætning af fisk

Vær varsom med udsætning af fisk. Mange arter ødelægger vandkvaliteten. Dels ved at rode i bunden, dels ved at spise bl.a. de smådyr, som filtrerer vandet.

De fleste fisk spiser haletudser, så frøerne efterhånden forsvinder.

Undgå drænvand

Hvis søens vand er grundvand, bør man undgå, at drænledninger eller grøfter fører overfladevand til søen. Det er næringsholdigt og vil give algevækst.

Hvis det ikke kan undgås, skal drænvandet ledes til søen i åbne grøfter.

På lavtliggende steder kan man få en god sø næsten uden gravning, ved blot at sætte dræn systemet ud af drift.

Aldrig i vandløb

Åer, bække, kanaler eller grøfter må aldrig inddrages i små søer, da det forringer både sø og vandløb. Søen må ikke have direkte afløb til et vandløb.

Er det nødvendigt at lede vand væk fra søen, bør det sive gennem et plantebevokset sumpet område, inden det når vandløbet.

Udtørring

Et vandhul må godt tørre ud en gang imellem. Bundslammet vil derved blive omsat hurtigt, og fisk og guldsmedelarver vil uddø. I paddehuller kan dette være en fordel, da fisk og guldsmedelarver er haletudsernes store fjende. Det vil gavne vandkvaliteten, når der igen kommer vand i vandhullet.

Den gode sø

Den gode sø har en god vandkvalitet og et rigt liv med smådyr, som bl.a. er føde for ænder.

Den gode sø anlægges, så der tages hensyn til anden natur og til landskabet.

Nye søer kan f.eks. graves i fugtige lavninger, i eller ved dyrkede marker.

Søer skal undgås i vandløb og kildevæld, heder, overdrev, strandenge samt i visse typer af moser og enge.

Hvis du følger de råd, der er nævnt neden for, vil du få en god sø, der vil tilføre naturen nye værdier:

Størrelse

Små vandhuller er langt de bedste for frøer, salamandre og mange smådyr. Fisk og ænder skal have mere plads, mindst 1000 m².

Form

Søens form skal følge terrænet. Bredden må gerne bugte sig, så der opstår små vige.

Dybden i større søer bør være mindst 1,5-2 m i den centrale del. Små vandhuller kan godt fungere med mindre end 1 meters dybde.

Bredden skal være jævnt skrånende, som hovedregel 1:5, hvis der graves i stabile materialer, der ikke flyder ud.

Ø i søen?

I søer mindre end 2500 m² bør der ikke anlægges øer. En ø optager plads, og vanddybden bliver for ringe.

I større søer kan en ø anlægges i den ene side, øen skal kun nå ganske få cm over vandfladen, og den skal have jævnt skrånende bred langs det meste af kanten.

Andehuse er unødvendige. Hvis man absolut vil lave et redeskjul, laves det bedst af nogle sten camoufleret med græstørv og kvas.

Et par store sten langs bredden af søen er glimrende siddepladser for ænder. Den vanddækkede del tiltrækker vandinsekter og haletudser, fordi sten bliver hurtigere opvarmet end vandet.

bunden med næbbet. De lavvandede områder bliver søens "spisekammer", da mange af smådyrene i en sø lever en stor del af deres liv her.

Den opgravede jord

Det opgravede materiale skal udjævnnes eller fjernes.

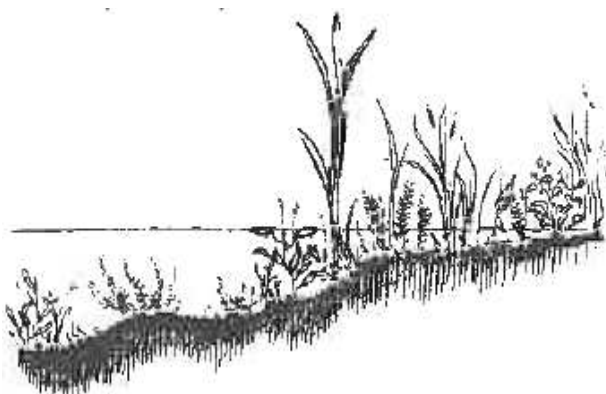
Hvis det ligger som en vold omkring søen, vil det forhindre naturlig oversvømmelse, og volden vil ofte vokse til med brændenælder og tidsler.

Det er vigtigt, at søen om foråret kan gå over sine bredder. En bevoksning af sump- og engplanter vil indfinde sig på de fugtige bredder og give en naturlig overgang til omgivelserne.

Fladvand

Søen afsluttes med ganske lavvandede partier på 1-3 meters bredde.

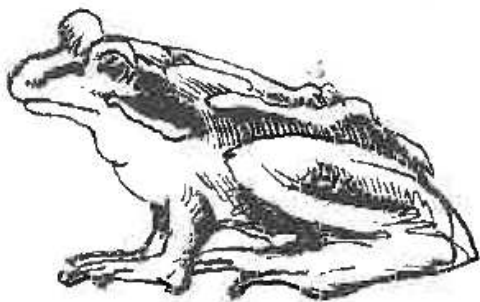

En and, der snadrer efter føde, kan så nå

Forbindelse til omgivelserne

Små søer kan ligge som oaser i landskabet. For at komme fra sø til sø, må nogle dyr have "fodgænger-overgange", som forbinder søerne:

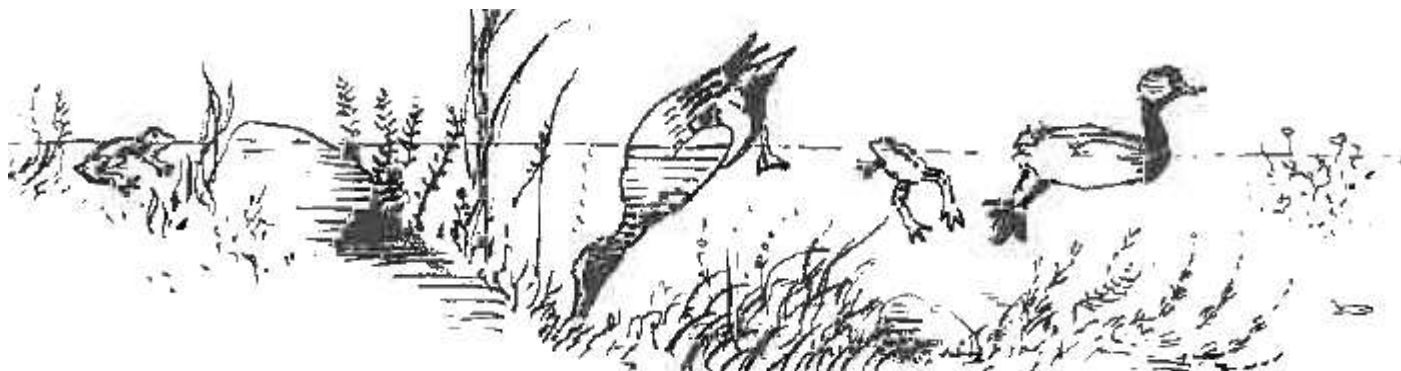
- En udyrket bræmme langs et nærliggende vandløb er et godt skjul.
- Et udyrket areal omkring søen kan udvides, så søen forbindes med anden natur.

- Et levende hegn bør føres helt frem til det udyrkede areal omkring søen.
- Søens vandspejl skal kunne ses af trækkende fugle fra luften. En stor ø med træer vil gøre søen vanskelig at se.

Søens nærmeste omgivelser kan også forbedres:

- Marksten kan lægges som et dige nær søen. Det giver skjulesteder og overvintringsmuligheder for bl.a. tudser og firben.
- En udyrket bræmme omkring søen skærmer mod sprøjtemidler og gødning. Bræmmen skal være mindst lige så stor som vinteroversvømmelsen rækker.
- Hvis man graver en sø til frøer og tudser, skal man sikre, at der er ferske enge, moser, løvskove eller lignende inden for få hundrede meters afstand uden mellemliggende veje.
- Hvis det ikke er tilfældet, vil det være lige så vigtigt at etablere et sommeropholdssted for frøerne, som at grave vandhullet.
- Undgå i det hele taget placeringer tæt på trafikerede veje, da både padder og fugleunger let bliver trafikdræbt.

Beplantning

Hvis søen udformes rigtigt, vil der i løbet af 1-2 år indfinde sig en naturlig plantevækst i søen og på bredderne.

Hvis man alligevel vil plante, er her et par gode råd:

Træer i god afstand

Træer plantes kun langs nord- og nordvestsiden. Syd- og sydøstsiden friholdes i en afstand af 2 gange træets maksimale højde, så skygge over søen undgås.

For meget skygge giver en kold og livløs sø.

Det er bedre at plante buske end træer. Beplantningen skal holdes 510m fra bredden afhængigt af, hvor vådt der er.

Naturlige arter

Der bør kun plantes arter, som forekommer naturligt på egnen. De naturligt forekommende træer og buske er tilpasset det lokale klima, og vil derfor klare sig bedst i det lange løb.

Der er knyttet langt flere forskellige insekter til de træer, der har været en del af den danske natur i årtusinder, end der er til de indførte plantearter.

Eksempler på naturligt forekommende danske træer er Rød-El, Birk, Bøg, Almindelig Eg, Almindelig Røn og Ask.

Eksempler på naturligt forekommende buske er:

Hunderose og Blågrøn Rose på lerede jorde og frodige sandjorde. Slåen, Hyld, Hæg og Kvalkvæd på middelfugtige eller tørre lerjorde og god sandjord.

Havtorn på kalkholdig sandjord, også ved kraftig vindpåvirkning.
Hvidtjørn på næsten alle jordtyper.

Mirabel på sandede, ikke våde jorde.

Tørst på sure, fugtige jorde.

Arter af pil vil ofte hurtigt indvandre af sig selv. Pil breder sig meget hurtigt, og man skal være varsom med at plante den.

Eksempler på arter, der ikke forekommer naturligt, og som bør undgås, er:

Arter af gran og fyr, der ofte ikke trives i et fugtigt miljø. Hybenrose kan brede sig meget og fortrænge andre planter. Japansk Pileurt, Glansbladet Hæg, Rhododendron, Bambus og Snebær bør også undgås.

Pleje og vedligeholdelse

Når søen er nyetableret, må man væbne sig med tålmodighed. Planter og dyr behøver tid til at indvandre.

Men for mange arter går det faktisk ret hurtigt. De første æglæggende guldsmede og andre vandinsekter indfinder sig umiddelbart efter søens etablering. Senere ses spor af drikkende dyr. Vandplanter og frøer indfinder sig i løbet af de første 3 år.

Alger

Der vil næsten altid komme mange alger i en ny sø. Det skyldes især frigørelse af næringsstoffer ved jordarbejdet. Der er ikke meget at gøre ved det, udover at vente. Efter 2-3 år aftager algemængden naturligt. Er der stadigvæk algemåtter, skyldes det sandsynligvis, at der tilføres for meget næring.

Tilgroning

De fleste vandhuller gror med tiden til. Det er ganske naturligt. Tempoet er dog højere i dag end tidligere dels pga. øgede mængder kvælstof fra omgivelserne og regnvandet, dels fordi vandhullerne ikke benyttes til kreaturvanding i det omfang, de gjorde tidligere.

Tilgroningen sker ofte med tagrør, dunhammer eller pilebuske. Det er nemmest, at fjerne de første unge skud som ses ved søen. En anden metode er, at lade kreaturer trampe rundt på søbredden i sensommeren, hvilket ødelægger mange jordstængler.

Store pilebuske er svære at slippe af med. Den sikreste måde er at rykke dem op med rod. Skærer man dem kun ned, skal det gøres hvert år.

Ved oprensninger af tilgroede damme er det vigtigt at gå grundigt til værks. Alle rodstængler af dunhammer bør fjernes. Alle pilebuske rykkes eller graves op. Alt bundslam skal op, da det kan indeholde store mængder næringsstoffer.

Fisk

Fisk kan bringe småsøer ud af balance. Ofte vil fiskene dog uddø i varme somre pga. iltmangel, eller i vintre med snedækket is eller bundfrysning. Fisk, især karusser og guldfisk er meget svære at slippe af med, og det er derfor vigtigt at forhindre dem i at komme til vandhullet.

Udtørring er den bedste måde at udrydde fisk på.

Tilladelse

Det kræver næsten altid en tilladelse at anlægge en sø.

Anlæg af en sø er et stort indgreb i landskabet. Ikke kun selve "hullet" påvirkes, men også der hvor gravemaskinen kører, og der hvor jorden placeres.

Tilladelsen skal sikre, at forskellige interesser vurderes og tilgodeses i videst muligt omfang. Samtidig skal den sikre, at søen bliver så god som mulig.

Flere love og myndigheder kan være involveret ved anlæg af søer. Man kan i alle tilfælde blot indsende ansøgningen til kommunen. Hvis det er nødvendigt, vil den blive sendt videre til rette behandling eller udtalelse. Send ansøgningen i god tid før anlæggelsen af vandhullet skal finde sted, idet behandlingen af sagen kan tage op til flere måneder.

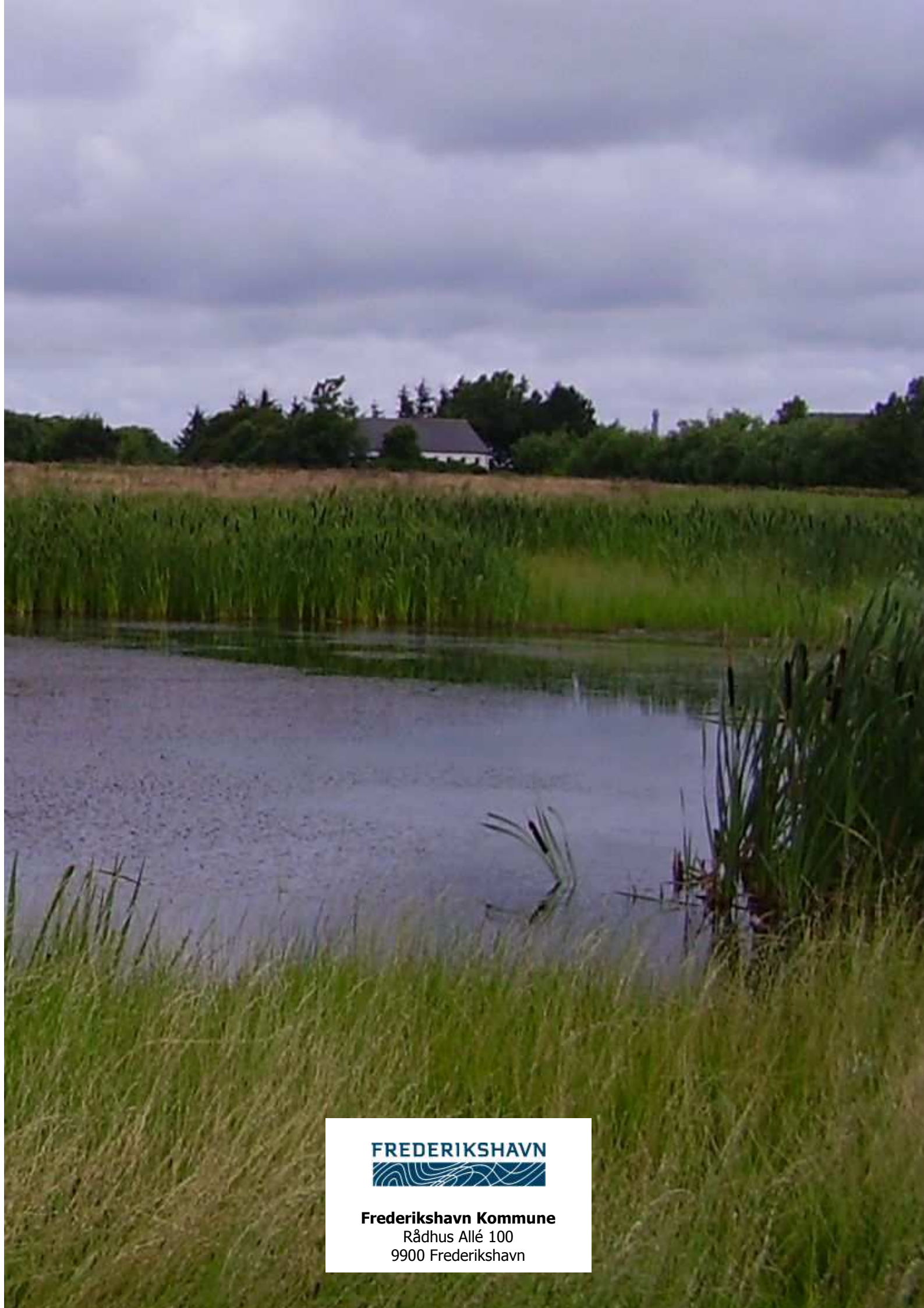
Ændringer i søer, såsom udvidelser og gennemgribende oprensninger, kræver også tilladelse. Det samme gælder udsætning af f.eks. fisk.

De faktorer, der har betydning for behandling af ansøgningen, handler især om:

- Placering i terrænet
- Hensynet til beskyttede naturtyper (mose, eng, hede, overdrev og strandeng)
- Hensyn til truede arter
- Arkæologiske fund
- Udsætning af dyr og planter
- Afløb
- Bræmmer
- Forbindelse til vandløb
- Søens størrelse.

Kommunen har et ansøgningsskema, som kan hentes på www.frederikshavn.dk eller den fås ved henvendelse til Borgerservice på tlf. 98 45 55 00.

Frederikshavn Kommune
Rådhus Alle 100
9900 Frederikshavn
Tlf. 98 45 55 00

FREDERIKSHAVN

Frederikshavn Kommune

Rådhus Allé 100
9900 Frederikshavn